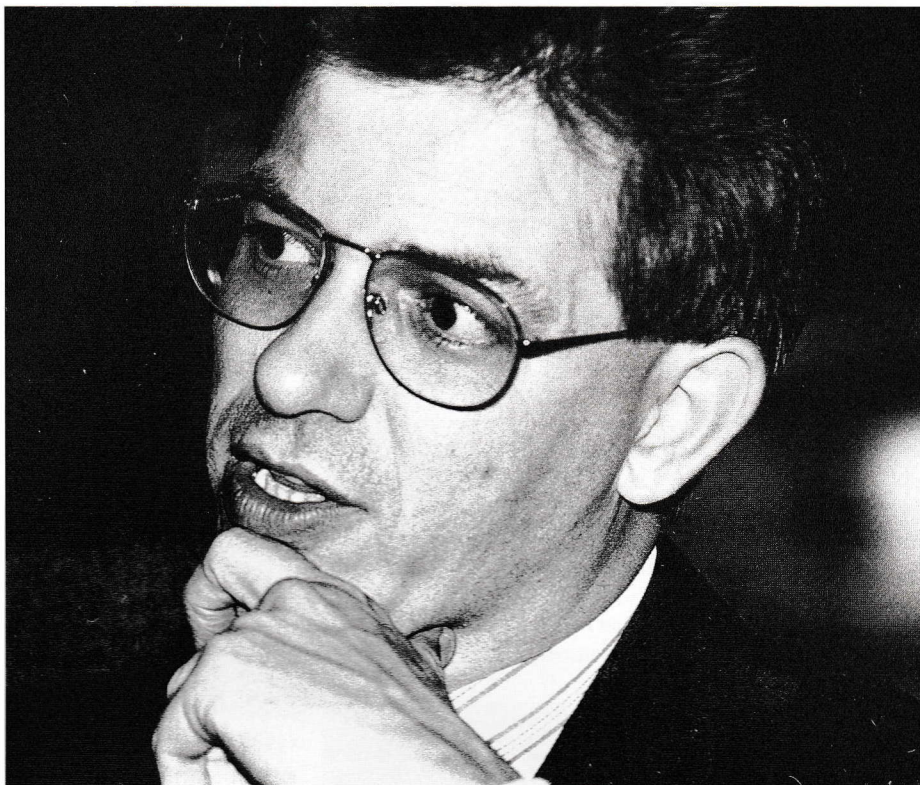

Er pakken zich donkere wolken samen boven de skyline van Het Nieuwe Rotterdam. Dat is de conclusie waartoe Rotor, de ontwikkelingsraad van de regio Rotterdam, komt in haar slotdocument 'Herstellend Hart'. Rotor maakt de balans op van het beleid van stedelijke vernieuwing dat vanaf 1987 (rapport van commissie Albeda 'Nieuw Rotterdam') werd ingezet. Rotor stelt vast dat er onvoldoende resultaat is geboekt bij het koppelen van de economische en sociale ontwikkeling. Over de publiek-private samenwerking, een van de hoekstenen van het vernieuwings-beleid, wordt gezegd dat 'de beoogde resultaten achterblijven bij de gewekte verwachtingen'.

Nico van Mourik

Nico van Mourik, oud Directeur Rotor:

Managers reizen niet met de metro

Ondanks veel inspanningen is de werkloosheid niet gedaald. 'Van de 50.000 werkzoekenden in de gemeente Rotterdam, het zijn er ongeveer 65.000 in de gehele regio, vinden weliswaar jaarlijks ongeveer 20.000 weer een nieuwe baan, maar het totale aantal werklozen blijft even groot. Wat vooraan wordt weggevoerd aan werkloosheid groeit er achteraan weer bij. Voor een deel is dat een gevolg van immigratie en gezinshereniging van allochtonen. De belangrijkste oplossingen voor het herstel van deze grootstedelijke werkloosheid - winstherstel van en investeringen door bedrijven - hebben geleid tot stabilisatie van het totale aantal werklozen, niet tot reductie'.

Mis-communicatie

Rotor, ingesteld en gefinancierd door de gemeente en Kamer van Koophandel beoogde een communicatiecentrum te zijn voor sleutelfiguren uit de publieke en de private sector. Spin in het web was Nico van Mourik, directeur van Rotor. Voor een terugblik keert hij nog één keer terug naar zijn geliefde werkplek, de lobby van het Hilton. Een verschil met zo'n 5 jaar geleden vindt van Mourik dat inmiddels iedereen er van overtuigd is dat de sociale problemen in de stad niet vanzelf worden opgelost in de 'slipstream' van de economische ontwikkeling. Echter, ondernemers en gemeente spreken niet dezelfde taal. Dat blijkt vooral in het midden- en kleinbedrijf, veruit de grootste

sector als het gaat om werkgelegenheid. De verwachtingen zijn verschillend. De ondernemers zijn geïnteresseerd in veiligheid, in een schone buurt, in korte procedures. Er is geen tijd voor overleg en bijeenkomsten. Er wordt gewerkt met een perspectief dat niet verder reikt dan de orderportefeuille, zo'n 3 tot 6 maanden. Strategische planning is dus niet mogelijk. Deze bedrijven worden benaderd door een gemeente die iets wil met werkgelegenheid. "Mis-communicatie alom", zo typeert van Mourik de situatie: "De één heeft het over hondepoe en onveiligheid, de ander over werkloosheid en allochtonen." Het is van de kant van de gemeente geen onwil, meent van Mourik, maar onmacht. Het gaat om duizenden bedrijven en bedrijfjes in vele verschillende bedrijfstakken. De brancheorganisaties en intermediaire instellingen hebben een beperkt en afnemend bereik.

Onzichtbaar

De communicatie met de grote bedrijven verloopt makkelijker. Je hebt met bijvoorbeeld 'infrastructuur' in elk geval een gezamenlijk onderwerp. Maar dat leidt niet gemakkelijk tot een uitruil en afspraken over inspanningen op terreinen die voor beide partijen van belang zijn. Van Mourik is niet onder de indruk geraakt van de maatschappelijke betrokkenheid bij de grote bedrijven. "Er is bereidheid om mee te denken. En er is betrokkenheid als het gaat om sport, of om kunst. Maar veel minder als het gaat om maatschappelijke

problemen." Een voorbeeld is de personeelsvoorziening. Als geschikt personeel niet te vinden is in de stad, wordt het elders geworven. "Met 60.000 werkzoekenden in de regio zie je dat er busladingen personeel worden aangevoerd uit Brabant en Limburg. Waar is dan het hart voor de stad?" Er zijn overigens voorbeelden te geven van bedrijfstakken waarin positievere resultaten zijn te melden, zoals de metaal en de bouw.

"Sleutelwoord is 'wederzijds profijt', de gedachte die voor de ontwikkeling van de Kop van Zuid is geformuleerd. Dat blijft, los van de concrete resultaten tot nu toe, een grandioos idee", vindt van Mourik. Belangrijke bouwsteen daarbij is het wederzijds belang op termijn bij een voldoende gekwalificeerde beroepsbevolking in de regio. Dat vraagt voor de komende jaren om grote gezamenlijke investeringen in opleidingen en beroepsonderwijs.

De maatschappelijke problemen in de stad zijn fors, maar toch kunnen ze onzichtbaar blijven, constateert van Mourik. "Grote bedrijven hebben geen last van de werklozen, of van het grote aantal allochtonen. Misschien zou dat veranderen als er iedere dag tien werklozen voor de poort van de grootste bedrijven zouden staan." De kunst is om de managers van die bedrijven betrokken te maken. Maar dat is niet eenvoudig. "Ze wonen hier niet, ze gaan hier niet naar de winkel en ze reizen niet met de metro."

Durfkapitaal

Rotor heeft het vooral gezocht in het bevorderen van informele contacten en netwerken. De adviezen voor publiek-private samenwerking bevatten nogal wat agogische taal. Ze lijken eerder afkomstig van een opbouwwerkinstelling dan van de Nationale Nederlanden. De rol van de Rotor-directeur in de afgelopen periode past in dat beeld. Hij typeert deze met 'communicator, zielenmassage en missionaris'. Belangrijke graadmeter van succes is dat 80% van de genodigden van de Rotor-bijeenkomsten ook inderdaad kwam en dat het leuke stimulerende bijeenkomsten waren. Om de publiek-private samenwerking te versterken doet Rotor het voorstel om een groep mensen aan te wijzen die op zoek gaan naar ideeën voor gemeenschappelijke projecten. Dat zou kunnen in de vorm van een jury. Bedrijven, overheid en maatschappelijke instellingen zouden medewerkers moeten vrijstellen om daarin te participeren. Een tweede idee is een 'durfkapitaal' dat in en fonds wordt gestort om een snelle start van projecten mogelijk te maken. Bedrijven met meer dan 100 werknemers zouden daaraan een bijdrage kunnen leveren van 0.25% van hun bruto-jaaromzet. Van Mourik: "Om wat te kunnen doen zou je moeten beginnen met f 5 a f 10 miljoen per jaar. Er is in Rotterdam een club van de 13 grootste bedrijven, 'Rotterdam Morgen', die zou het initiatief moeten nemen".

Wijkwerkcentra

Eén van de grootste uitdagingen blijft ook voor Rotor het aantrekken van werkgelegenheid die past bij het opleidingsniveau in de stad. De versterking van de toeristisch-recreatieve functie van Rotterdam levert werk op. Een andere sector die verder ontwikkeld moet worden is de 'zilveren industrie', dienstverlening en voorzieningen voor ouderen. Van Mourik verwacht verder veel van de centrale kleinschalige aanpak van de wijkwerkcentra en de werkgelegenheidscoördinatoren. "Je moet werken op een niveau waarop vraag en aanbod van werk direct gekoppeld kunnen worden. De werkcentra kunnen verbindingen leggen tussen het leefmilieu in de wijk, middelen vanuit het Arbeidsbureau en gemeentelijke fondsen voor verbetering van de leefomgeving. Wat er in Charlois gedaan wordt door het SWIC, bijvoorbeeld een werkplek voor ex-psychoïatrische patiënten in de kantine, Dat is geweldig." Er is een aanjager nodig met ruimte om dat te organiseren en om flexibel in te kunnen spelen op de vraag in het midden- en kleinbedrijf. Rotor heeft

zich daarom openlijk gekeerd tegen het onderbrengen van de werkcentra bij het Arbeidsbureau. De kritiek op de ambtelijke uitvoeringsorganisatie in de arbeidsvoorziening leidde tot een frontale aanvaring met RBA-voorzitter Rob Lubbers. Van Mourik: "Er zijn jaarlijks zo'n 40.000 vervangings-vacatures. Daarvan worden er zo'n 10.000 vervuld door het Arbeidsbureau. Daar liggen meer mogelijkheden. Het RBA moet dat niet allemaal zelf willen doen. Het moet zich beperken tot de regie, en de uitvoering uitbesteden aan uitzendbureaus en scholingsinstituten. Daarmee kan de produktiviteit en het initiatief in deze branche aanzienlijk worden verhoogd."

Van Mourik signaleert dat ook op dit terrein samenwerking tussen partijen (werkgevers, werknemers en gemeenten) stuit op de grenzen van de mogelijkheden om achterbannen te binden. "Van de Pluym van het FNV is een prima man, maar hij heeft te maken met zeventien bonden. En de secretaris van het district Rotterdam van het VNO zal toch niet zo eenvoudig Shell of Unilever kunnen binden. Binnen het midden- en kleinbedrijf ligt het verhaal weer geheel anders." Het zal niet verbazen dat een van de aanbevelingen van Rotor is dat de intermediaire organisaties zich moeten bezinnen op hun functioneren en eens flink de kussens moeten opschudden.

Grootstedelijk

Een van de speerpunten van Rotor is de regionale samenwerking. Vorming van een regionaal bestuur voor het Rijnmondgebied is niet alleen nodig om loze concurrentie tussen Capelle en Rotterdam rond bedrijfsterreinen te stoppen en de concurrentiepositie van de regio te versterken. De regio moet ook het maatschappelijk draagvlak vergroten voor de oplossing van problemen van de stad. "In Krimpen a.d. IJssel, waar ik woon zijn geen allochtonen, alleen een kleine groep Molukkers. Is het redelijk dat Rotterdam de extra middelen moet opbrengen voor onderwijs aan allochtonen? Terwijl wij als inwoners van Krimpen meeprofitieren van grootstedelijke voorzieningen als de Doelen en de Schouwburg? En waarom wordt is er in Krimpen geen dependance van het PIN, (Project Integratie Nieuwkomers)? Dat is de discussie die in het CDA in Krimpen waar ik nog wel eens kom en op vele andere plekken in de regio moet worden gevoerd".

Anne van Veenen